

Odnos do drugačnih otrok

Vsi smo drugačni

(Samo) 3 zgodbe je knjiga o tem, kako žaljivo in zaničljivo drugačne otroke navadno sprejemajo sovrstniki. In svetel zgled tega, kako lahko učitelj ali učiteljica, ki se z otroki o odnosih pogovarja na višji duhovni ravni, otrokom dvigne zavest, da začno sprejemati drugačnost. In se več ne posmehujejo sošolkam in sošolcem. O neprecenljivem poslanstvu, ki ga ima učitelj za zdravo družbo, ki sprejema drugačnost, smo se pogovarjali z avtorico knjige Sonjo Lenarčič. Učiteljico slovensčine na Osnovni šoli Kidričevo. O tem poslanstvu ne le govori, ampak ga tudi živi.

Junaki njene knjige (samo) 3 zgodbe so trije drugačni otroci. Albanec Ramiz, fant v karirasti srajci, ki so ga sošolci in sošolke zmerjali s »šiptarjem« in »zarukancem«. Sofia, hči Ukrajinke, ki je v Slovenijo prišla kot barska plesalka; oče Slovenec nikoli ni živel z njima, ker »on ne bo živel z ukrajinsko kurbo«. Denis, sin ločenih staršev, povrh vsega še »špeglar«.

Na vsakem koraku so bili deležni žaljivih in posmehljivih besed. Trojici se je vse skupaj zdelo brezupno in nesmiselno. Škoda energije, da bi dokazovali, da niso slabi ljudje. Preprosto so se umaknili in se zaprli vase. Vse tri, drugačne, pa je bolelo, močno skelelo globoko v dušah. Le kako morejo biti sošolci takšni? Saj tudi oni niso popolni.

Učiteljica se je konflikta med otroci lotila z veliko pogovori o drugačnosti, o različnih rasah, verah, šegah, običajih, o evoluciji, zgodovini, kulturi. Piko na i pa je napravil govorni

Ne smemo gledati stran in dopustiti kakršno koli nasilje med vrstniki, verbalno ali fizično.

nastop vsakega od prizadetih otrok, ki je nosil naslov *Drugačni, a srčni*. V njem so tri žrtve izpovedale svoje življenjske zgodbe. In zraven še svojo najljubšo pravljico, svoj svet, v katerega so se zatekali, ko jim je bilo najhuje. Po njihovem nastopu je razred zavibriral. Skupno. Po-

Učiteljica Sonja Lenarčič s knjigo »(samo) 3 zgodbe«, ki jo lahko naročite na Misteriji.si. Poleg nje je izdala še šest knjig za otroke: »Je kdo vesel, da živim?«, »Vejica smejica«, »Čebelčki – iskalci svetlobe«, »Trije oslički«, »Pravljica o ajdi« in »Prisluhni vetru«. V tisku pa sta še »Jaz, Lena« in »Občina Kidričevo nekoč in danes«.

zitivno. Z obžalovanjem in kesanjem. Vsi v razredu so začutili solze v očeh ...

So »(samo) 3 zgodbe«, ki govorijo o drugačnih otrocih, resnična zgodba?

Da, delno res. Osebe so zakrite, vendar so zgodbe aktualne, večkrat resnične. Otroci so imeli svoje nastope pri razrednih urah. Z učenci se zelo odprto pogovarjamo o teh stvareh. Največ v osmem in devetem razredu. V šestem razredu pa veliko razglabljamo na teme »kdo sem«, »zakaj sem unikat« ... Najprej jih je treba ločiti od miselnosti staršev, ker so ti otroci že etiketirani, v šolo pridejo z določenimi znamkami oblačil, obutve ...

Kako vi, pedagoginja, občutite izključevanje otrok?

Tudi sama sem bila drugačen otrok, mamu sem izgubila pri šestih letih, nato pa sem živela z mačeho. Ves čas imam to pred seboj, da moram pomagati. Odzivam se tudi s knjigami. Napisala sem že devet knjig za dojetanje tega resničnega sveta, kjer poskušam z zgodbami otrokom tudi na domišljjski način približati ljubezen do živali, narave in predvsem do sočloveka, do zgodovine, sobivanja ... Tudi svoje učence spodbujam, da se izražajo in izdajajo knjige. Otroci tako pišejo romane, slikanice ... Pišejo o problemih mladostnikov, o ljubezni, drogah ali po lastnih željah. Vsako leto jaz in oni izdamo vsaj dve, tri knjige. Z zgodbami se javljamo na razne razpise in prejemamo nagrade. S peresom poskušamo izboljšati svet in pridobiti bralce, saj nas knjiga kljub elektronski poplavi medijev še vedno bogati in osvobaja. S tem negujemo slovensko besedo.

Kaj naj učitelji naredijo, da bi se razdvajanje otrok končalo?

Na naši osnovni šoli imamo ničelno toleranco do verbalnega in telesnega nasilja. Odzovemo se takoj. Pri tem smo zelo uspešni. Na naši šole je kar nekaj otrok drugih narodnosti. Srbov, Hrvatov, Makedoncev, Albancev, Ukrajincev, tudi Kitajcev.

Nič ni narobe, če starši otroka oblačijo v neke znamke, če si to lahko privoščijo. Morajo pa starši otroke tudi poučiti, da nimajo pravice stigmatizirati tistih otrok, katerih starši si znamk ne morejo privoščiti, da nimajo pravice delati razlik. To je pa dolga zgodba in tu mora biti učitelj res dosleden. Jaz ne le govorim, tudi dejansko delam drugače. Vsi smo drugačni, nekateri so debeli, drugi suhi, eni so črni, drugi smo beli, nekateri imajo doma podjetje, drugi ga nimajo ...

Z otroki se je treba zelo veliko pogovarjati. Tudi s starši, a mnogi starši se žal danes pogovoru z učitelji izmikajo. Najraje bi otroka spremljali le prek e-asistenta, kjer izvedo za ocene, da jim sploh v šolo ne bi bilo treba priti. Potem sploh ne bi bilo več stikov med starši in učitelji. Največ so na govorilnih urah tisti, ki imajo otroke v redu. Tiste, ki jih ni, pa moramo klicati.

Kaj naredite, ko otroci izločijo sovrstnika? Je treba tudi tistega braniti, da toliko ne trpi?

Seveda. Vam bom odgovorila s primerom. V razredu smo imeli otroka mame z Daljnega vzhoda. V šoli je le jokal in jokal, ker so ga imeli vsi za »rumenokožca«. Imel je zelo slabo samopodobo. Doma so imeli družinske težave. Bil je povsem zaprt vase, nedostopen. Oče, ki ga je sam vzgajal, ga je oblačil po svoje, drugi otroci so sledili modnim trendom. Že zaradi zunanosti je bil stigmatiziran. Želel si je, da ne bi bil več on, da bi bil takšen kot ostali. V šestem razredu, ko je fant prišel v moj razred, smo se začeli veliko pogovarjati o tem, da smo različnih

Takoj vem, kaj se dogaja z otroki, ko se spremeni velikost njihovih črk, smer pisave ...

ras. Fant se je začel ukvarjati s športom, a so ga sošolci spet zafrkavali, da je vrhunski športnik. Ker smo se na srečo lahko pogovarjali vsak dan pri urah slovenščine, smo v sedmem razredu že prišli do stanja, da je bil bolj odprt, sproščen, celo smejal se je, pogovarjal. Skratka, korak za korakom smo prišli do tega, da smo vsi eno, da smo družina. V osmem in devetem razredu se je odločil, da se bo še bolj zavzeto učil in je bil potem med boljšimi, prej pa je bil učni uspeh slabši, čeprav je nadarjen fant. Tudi z očetom sva se pogovarjala, da ga mora spodbujati, naj mu večkrat pove, da je nekaj posebnega, ker to tudi je. Od osmega razreda naprej ni več jokal, prej pa je dve leti le jokal in jokal in bil zato tarča posmeha. Potem so ga sovrstniki sprejeli in so postali prijatelji. Zadnji dan šole je prišel k meni in mi rekel: »Hvala, učiteljica!« Po licih so mi šle solze. Zaželela sem mu srečo, da se bo v življenju še bolj našel, ker je že veliko naredil na tem.

Brez pogovorov z učenci ne bi bilo strpnosti med njimi?

Ne. Res smo se ogromno pogovarjali z učenci, pa tudi nehote sem jim dala pisati spise na teme »Jaz sem«, »Hočem biti«, »Ne maram ...« Skratka, to so priložnosti, da se potem o tem pogovarjamo. Ne smeš jih pustiti same v svojih otroških sodbah. V to moraš vložiti ogromno energije.

Kaj v praksi pomeni ničelna toleranca do nasilja?

To pomeni, da se moram jaz kot pedagog odzvati, če sošolec ali sošolka udari ali užali sovrstnika. Tak imamo tudi pravilnik šole. To pomeni, da ju moram umakniti, narediti zapisnik, imeti razgo-

vor z njima, s starši, in to potegne za seboj morda še učiteljski zbor, da mu bo dal opomin. To je ogromno dela. In to vse delamo učitelji na naši šoli in smo pri tem zelo uspešni. Ne smemo gledati stran in dopustiti, da se izvaja kakršno koli nasilje med ali nad vrstniki. Bodisi verbalno ali fizično. To je naše poslanstvo, naš poklic, naš pedagoški eros. Kot uči nauk starih Grkov: hbris – napuh lahko hitro zamenja nemezis – kazen.

Je žrtev še bolj zmedena, če se učitelj ne odzove, nasilen otrok pa dobi potrditev, da dela prav?

Da. Zato se na naši šoli odzovemo takoj. Za to gre zahvala tudi naši gospe ravnateljici, ki je na tem področju naredila red. Na naši šoli imamo zaradi zgodovine kraja otroke različnih narodnosti in če ne bi imeli ničelne tolerance do nasilja, bi nam šlo slabo. Tako pa je naša šola na dobrem glasu, ima renome, ker smo pri tem zelo uspešni.

Vsi, starši in učitelji, se moramo zavdati, da so otroci naše največje bogastvo, katerega moramo spoštovati, oplajati in ceniti z roko v roki. Oni so naše nasledstvo, odraz nas. Zanje si moramo vzeti ČAS. Naj nam ga ne bo škoda.

Kako se otroci med seboj sprejemajo, obnašajo, če odgovorna odrasla oseba ne poseže vmes?

Vzpostavi se naravna hierarhija. Čreda. Trop. Nekdo je vodja, močnejši so na površju, ostali pa odpadejo. Prevlada zakon narave.

Menda znate počutje otrok in njihov značaj razbrati tudi iz njihove pisave?

Da, tudi to mi je v veliko pomoč. Takoj vem, kaj se dogaja z otroki, ko se spremeni velikost njihovih črk, smer pisave ... Denimo, pisava v levo pomeni pesimizem in če pri katerem otroku ugotovim, da je v tem stanju, je takoj alarm. Pri fantih pa lahko opazim, da se začno zapirati vase, ko začno pisati z majhnimi črkami ...

Tatjana Svete ✨